

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 317/2015-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. augusta 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, zo sudcu Petra Brňáka a sudkyne Marianny Mochnáčovej prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], zastúpenej obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Štefan Prevoznák s. r. o., Kukučínova 23, Košice, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Štefana Prevoznáka, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 CoKR 6/2014 z 22. mája 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 68/2014 z 25. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 CoKR 6/2014 z 22. mája 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 68/2014 z 25. novembra 2014 p o r u š e n é b o l o .

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 CoKR 6/2014 z 22. mája 2014 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 68/2014 z 25. novembra 2014 z r u š u j e a vec v r a c i a Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach a Najvyšší súd Slovenskej republiky sú p o v i n n é solidárne uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 444,66 € (slovom štyristoštyridsaťštyri eur a šesťdesiatšesť centov) na účet obchodnej spoločnosti Advokátska kancelária JUDr. Štefan Prevozňák s. r. o., Kukučínova 23, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. apríla 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 144 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 CoKR 6/2014 z 22. mája 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obdo 68/2014 z 25. novembra 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka, v právnom postavení žalovanej v konaní o určenie popretej pohľadávky, bola účastníčkou súdneho konania vedeného Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 26 Cbi 17/2012, krajským súdom v rámci odvolacieho konania pod sp. zn. 2 CoKR 6/2014 a najvyšším súdom v dôsledku podaného dovolania pod sp. zn. 4 Obdo 68/2014.

V úvode sťažnosti, argumentujúc skutkovými okolnosťami prerokúvanej veci, sťažovateľka uvádza, že «... rozsudkom Okresného súdu Košice I zo dňa 01.10.2013 č. k. 26 Cbi 17/2013-83 vyhovel tento súd žalobe spoločnosti [REDAKOVANÉ] a určil, že jej pohľadávka prihlásená v konkurznom konaní vedenom Okresným súdom Košice I pod sp. zn. 30 K 3/2012 a vedenom správkyňou konkurznej podstaty úpadcu [REDAKOVANÉ]

... pod sp. zn. 30 K 3/2013-S1588, pod číslom 1/G, z titulu zmluvnej pokuty je nesporná (zistená) čo do pravosti, výšky a vymáhateľnosti. Ďalším výrokom súd priznal žalobcovi náhradu trov konania vo výške 691,93 eur so splatnosťou do troch dní od právoplatnosti rozsudku. ...

Voči rozsudku súdu prvého stupňa podala sťažovateľka odvolanie. ...

V priebehu odvolacieho konania bolo odvolacím súdom zistené, že Zmluva o garantovanom zabezpečení charterovej leteckej dopravy zo dňa 05.04.2012, uzavretá medzi úpadcom a žalobcom na základe ktorej uplatňoval žalobca svoj nárok na zmluvnú pokutu, je absolútne neplatná z dôvodu nedostatku formy.

Výzvou zo dňa 10.03.2014 žiadal Krajský súd v Košiciach žalovanú sťažovateľku (správkyňu), aby sa vyjadrila k zisteniu, že zmluva č. 06/2012 a príloha č. 1 k uvedenej zmluve, neboli zo strany žalobcu podpísané tak, ako je to uvedené vo výpise z OR „konanie v mene spoločnosti“, keďže pri podpise žalobcu nie je uvedená funkcia. Ďalej odvolací súd v predmetnej výzve sám konštatoval, že súd musí na neplatnosť právneho úkonu prihliadať, resp. musí z neho vyvodzovať dôsledky aj bez návrhu z úradnej povinnosti.

K predmetnej výzve sa sťažovateľka vyjadrila prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním, doručeným Krajskému súdu v Košiciach dňa 02.04.2014, ktorým sa stotožnila so zistením absolútnej neplatnosti zmluvy, na základe ktorej bolo žalobcovi súdom prvého stupňa priznané právo na zmluvnú pokutu a vzhľadom na toto zistenie žiadala žalobu v celom rozsahu zamietnuť a priznať jej náhradu trov konania.

O odvolaní žalovanej sťažovateľky rozhodol Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo dňa 22.05.2014 č. k. 2 CoKR 6/2014-153, ktorým bez ohľadu na vlastné zistenie absolútnej neplatnosti zmluvy, na základe ktorej si žalobca uplatňoval nárok na zmluvnú pokutu, potvrdil v celom rozsahu rozsudok súdu prvého stupňa a žalovanú zaviazal na náhradu trov odvolacieho konania vo výške 81,46 eur. V odôvodnení rozsudku odvolací súd úplne opomenul vlastné zistenie absolútnej neplatnosti zmluvy a k tejto okolnosti sa nijakým spôsobom nevyjadril, ako keby táto skutočnosť vôbec nebola existovala, hoci bol na ňu (ako aj sám uvádza vo výzve zo dňa 10.03.2014) povinný prihliadať z úradnej povinnosti.»

3. Ako ďalej sťažovateľka poznamenáva, proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala prostredníctvom svojho právneho zástupcu dovolanie z dôvodov podľa § 241 ods. 2 písm. a) v spojení s § 237 písm. f) a podľa § 241 ods. 2 písm. b) a c) Občianskeho

súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). O dovolaní rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že dovolanie sťažovateľky odmietol a žalobcovi priznal náhradu trov konania vo výške 83,89 €.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že *«... podľa názoru NS SR okolnosť, že v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu úplne absentuje vysporiadanie sa konajúceho súdu s takou závažnou okolnosťou, ako je zistená absolútna neplatnosť právneho úkonu, ku ktorej sa navyše aj písomne vyjadrovala žalovaná sťažovateľka a s poukazom na zistenú neplatnosť žiadala žalobu zamietnuť, teda absencia odôvodnenia stanoviska súdu k tak podstatnej okolnosti, ako je absolútna neplatnosť právneho úkonu na základe ktorého bolo žalobcovi priznané právo na zmluvnú pokutu, nie je... odňatím možnosti účastníka konania konať pred súdom, ale len právnym hodnotením veci. NS SR na jednej strane konštatuje, že procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. zakladá okrem iného aj nedostatočné (súčasne nezrozumiteľné) odôvodnenie súdneho rozhodnutia, pre ktoré je toto nepreskúmateľné, avšak na strane druhej bez ďalšieho uzatvára, že po preskúmaní napadnutého rozhodnutia, ako aj konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, takúto procesnú vadu nezistil.*

K najpodstatnejšej námietke sťažovateľky, spočívajúcej v opomenutí akéhokoľvek odôvodnenia zo strany odvolacieho súdu v jeho rozsudku, vo vzťahu k priznaniu práva žalobcovi na zmluvnú pokutu na základe absolútne neplatného právneho úkonu, dovolací súd na jednej strane hovorí, že cieľom výzvy súdu podľa § 213 ods. 2 O. s. p. je zabrániť tomu, aby účastníci konania boli vystavení tzv. „prekvapivým rozhodnutiam“, a to tým, že pokiaľ je odvolací súd toho názoru, že na vec sa vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní vo veci doteraz nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, je povinný vyzvať účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Na strane druhej ale dovolací súd prezentuje názor, že aj keď súd síce uvažuje o použití tohto iného ustanovenia, v konečnom dôsledku nie je povinný svoju úvahu aj zrealizovať.

Dovolací súd napokon uzatvára, že postup súdu, ktorým len vyzval účastníkov konania na vyjadrenie k okolnosti absolútnej neplatnosti zmluvy podľa § 39 OZ, išlo o „úkon navyše“, čo nemožno vyhodnotiť ako pochybenie postupu odvolacieho súdu. Keďže odvolací súd potvrdil rozsudok z tých istých dôvodov ako rozhodol súd prvého stupňa, nemožno hodnotiť jeho rozhodnutie ako prekvapivé.

K okolnosti, že v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu úplne absentuje odôvodnenie, prečo odvolací súd najprv „uvažoval“ o tom, že rozhodne v súlade so zákonom a napokon svoju úvahu nerealizoval a vedome v rozpore so zákonom priznal žalobcovi právo na základe absolútne neplatného právneho úkonu, sa dovolací súd nijako nevyjadruje.

Kedže dovolací súd nevzhladol v absencii odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu k otázke zistenej absolútnej neplatnosti zmluvy (na ktorú bol povinný prihliadať z úradnej moci) žiadne pochybenie, uzatvára, že dovolanie nie je prípustné. ...

Podľa názoru NS SR teda nebol naplnený ani dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p., hoci na tento dovolací dôvod súd prihliada z úradnej moci. Podľa názoru dovolacieho súdu „samotná existencia inej vady konania na založenie prípustnosti dovolania nepostačuje. Je právne relevantná, ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné, o tento prípad v tejto prejednávanej veci však nejde.“

Podľa názoru dovolacieho súdu nebol v prejednávanej veci naplnený ani dovolací dôvod spočívajúci na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.]. Dovolací súd na jednej strane uznáva, že nesprávne právne posúdenie veci je relevantným dôvodom pre odôvodnenie dovolania, avšak opäť stavajúc na založenej platforme, že postupom súdu nedošlo k odňatiu možnosti účastníkovi konať pred súdom, hoci odôvodnenie nepojednáva o tak významnej okolnosti, ako je vedomé rozhodnutie súdu v rozpore so zákonom, má dovolací súd za to, že aj tento dôvod je v danom prípade irelevantný, keďže v danom prípade sa jedná o dovolanie podané proti rozhodnutiu, voči ktorému ho zákon nepripúšťa.»

4. Sťažovateľka následne s poukazom na rozhodovaciu prax ústavného súdu konštatuje, že „... konaním Krajského súdu v Košiciach a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo porušené jej právo na spravodlivý súdny proces v zmysle čl. 46 Ústavy SR a čl. 6 Dohovoru, právo sťažovateľky ako účastníčky konania na rovnosť v právach podľa čl. 12 ods. 1 Ústavy SR a súčasne došlo zo strany označených súdov k vedomému porušeniu článku 144 ods. 1 Ústavy SR, v zmysle ktorého sú sudcovia pri výkone svojej funkcie a pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom“.

Domnieva sa, že „... zo strany Krajského súdu v Košiciach došlo k porušeniu vyššie označených ústavných práv... tým, že tento súd, vedomý si vlastného zistenia absolútnej neplatnosti právneho úkonu, na podklade ktorého sa žalobca v konaní domáhal určenia svojej pohľadávky prihlásenej do konkurzu v rozsahu pravosti, výšky a vymáhateľnosti, potom čo účastníkov konania vyzval na vyjadrenie k použitiu ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka na posudzovaný právny vzťah, v rozpore so zákonom potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, hoci na absolútnu neplatnosť právneho úkonu bol povinný prihliadať z úradnej povinnosti, pričom tento svoj postup v odôvodnení svojho rozhodnutia žiadnym spôsobom neodôvodnil, hoci sa nesporne jednalo o tak významnú okolnosť prejednávanej veci, od ktorej posúdenia podľa relevantnej právnej normy záviselo zákonné a spravodlivé rozhodnutie vo veci samej.

Zo strany Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tým, že rozhodnutie tohto súdu nie je riadne odôvodnené, resp. jeho odôvodnenie je absolútne neudržateľné predovšetkým pre výklad zákona v rozpore s ústavou SR, osobitne v tej časti svojho odôvodnenia, keď argumentuje tým, že odvolací súd mal právo uvažovať o použití správneho ustanovenia zákona na posúdenie zisteného skutkového stavu daného právneho vzťahu, nebol však povinný toto ustanovenie pri rozhodovaní použiť... Dovolací súd odmietol vysluhovať spravodlivosť na podklade výkladu zákona v rozpore sústavou SR a takto postavenej platforme znemožnil ďalšie preskúmavanie dovolaním napadnutého rozhodnutia, hoci toto bolo vydané v hrubom rozpore so zákonom.“.

5. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom o porušení jej práv zaručených ústavou, ako i dohovorom (bod 1) napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré následne zruší, vec vráti krajskému súdu na nové konanie a sťažovateľke prizná úhradu trov konania.

6. Na základe výzvy ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania sťažnosti v záujme objektívneho posúdenia skutočností uvádzaných sťažovateľkou v podanej ústavnej sťažnosti bolo ústavnému súdu 29. mája 2015 doručené vyjadrenie krajského súdu č. 1 SprV 633/2015 z 27. mája 2015, v rámci ktorého krajský súd vyhodnotil podanú sťažnosť za neopodstatnenú a vo vzťahu k nosnej sťažnostnej námietke sťažovateľky okrem iného uviedol, že „... na sťažovateľkou tvrdenú neplatnosť zmluvy č. 06/2012 a prílohy č. 1

k uvedenej zmluve odvolací súd neprihliadol, pretože podľa § 212 ods. 1 OSP odvolací súd môže pri rozhodovaní prihliadať iba na dôvody odvolania, pričom táto námietka sa medzi odvolacími námietkami nenachádzala“.

7. Na základe výzvy bolo ústavnému súdu 11. júna 2015 doručené i vyjadrenie najvyššieho súdu č. KP 3/2015-31, Nobs 49/2015 z 1. júna 2015, v ktorom dovolací súd uviedol:

«Po oboznámení sa s obsahom sťažnosti k výzve Ústavného súdu 18. mája 2015, č. k. Rvp 5276/2015-7 zaujímame nasledovné stanovisko. ...

Sťažovateľka bola žalovanou účastníčkou konania vedeného na najvyššom súde pod sp. zn. 4 Obdo 68/2014 v právnej veci o určenie popretej pohľadávky. O jej dovolaní proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 CoKR 6/2014-153 z 22.05.2014 Najvyšší súd SR ako súd dovolací rozhodol uznesením sp. zn. 4 Obdo 68/2014 zo dňa 25.11.2014 tak, že dovolanie odmietol, súčasne uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi na účet jeho právneho zástupcu náhradu trov dovolacieho konania v sume 83,89 eur, do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia (v spojení s opravným uznesením NS SR sp. zn. 4 Obdo 68/2014 zo dňa 26.05.2015 - oprava sa týkala druhého výroku písomného vyhotovenia namietaného uznesenia o náhrade trov dovolacieho konania, v ktorom bola uvedená nesprávna forma rozhodnutia - rozsudok namiesto uznesenia).

Dôvodov rozhodnutia o odmietnutí dovolania sťažovateľky sa pridriavame v plnom rozsahu. Vzhľadom na skutočnosť, že predmetom dovolacieho konania bol potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, neboli splnené zákonné podmienky pre prípustnosť dovolania (§ 238 O. s. p.) a v konaní neboli zistené ani vady konania podľa § 237 O. s. p.

Dovolací súd námietku sťažovateľky o „prekvapivosti“ rozsudku odvolacieho súdu vyhodnotil za nedôvodnú a toto svoje rozhodnutie aj dostatočne zdôvodnil (posl. odsek na str. 10 a pokrač. na str. 11 uznesenia najvyššieho súdu). Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil z rovnakých dôvodov, aké uviedol prvostupňový súd a pokiaľ aj uskutočnil výzvu v zmysle § 213 ods. 2 O. s. p., svoju úvahu o použití iného právneho predpisu nerealizoval, a teda neuviedol žiadne nové dôvody, keďže podľa iných ustanovení (než aké aplikoval súd prvého stupňa) ani nerozhodoval.

Nesúhlasíme ani s ďalším tvrdením sťažovateľky o tom, že rozhodnutie najvyššieho súdu nie je riadne odôvodnené. Toto splňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O. s. p., a preto máme za to, že ho možno považovať za preskúmateľný.

Podľa nášho názoru právny názor najvyššieho súdu, ktorý je odlišný od subjektívneho právneho názoru sťažovateľky, nemôže viesť k záveru o porušení práv namietaných sťažovateľkou v jej sťažnosti.

S poukazom na vyššie uvedené medzi uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 68/2014 z 25.11.2014. a namietaným porušením základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky, resp. Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd neexistuje taká spojitosť, ktorá by umožňovala vysloviť záver o ich porušení.»

8. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 317/2015-16 z 26. augusta 2015 prijal sťažnosť na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v senáte v zložení Marianna Mochnáčová (predsedníčka senátu), Peter Brňák (sudca) a Milan Ľalík (sudca). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2016 účinného od 1. marca 2016 I. senát ústavného súdu rozhoduje v tomto zložení: Milan Ľalík (predseda senátu), Marianna Mochnáčová (sudkyňa) a Peter Brňák (sudca).

Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

9. Krajský súd podaním č. 1 SprV 633/2015 z 30. septembra 2015 doručeným ústavnému súdu 1. októbra 2015 oznámil svoj súhlas s upustením od verejného ústneho pojednávania vo veci a ústavnému súdu zároveň zaslal na nahliadnutie súdny spis sp. zn. 2 CoKR 6/2014.

10. Následne aj najvyšší súd podaním č. KP 3/2015-31, Nobs 81/2015 z 8. októbra 2015 doručeným ústavnému súdu 19. októbra 2015 súhlasil s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Sťažovateľka vo svojom vyjadrení z 8. októbra 2015 doručenom ústavnému súdu 20. októbra 2015 taktiež vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci, zaujala stanovisko k vyjadreniu krajského súdu, ako i najvyššieho súdu a uplatnila si náhradu trov konania za 4 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti, písomné stanovisko k vyjadreniu krajského súdu a písomné stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu; t. j. 4 x 139,83 € + 4 x režijný paušál á 8,39 €) vo výške 592,88 €.

11.A V nadväznosti na vyjadrenie krajského súdu z 27. mája 2015 (bod 6) s poukazom na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu sťažovateľka uviedla, že krajský súd „... hoci mu bola dobre známa objektívna skutočnosť reálnej neexistencie právneho úkonu, na základe ktorého bolo žalobcovi priznané právo, ako odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, pri čom pri rozhodovaní nielenže vedome neprihliadol na zistenú absolútnu neplatnosť zmluvy, ale napriek tomu, že sa jednalo o zistenie takej okolnosti prejednávanej veci, ktorá bola rozhodujúca pre spravodlivé a zákonné rozhodnutie o žalobnom návrhu, v odôvodnení svojho rozhodnutia túto okolnosť úplne ignoroval. ...

V odvolacom konaní Krajský súd Košice po vlastnom zistení absolútnej neplatnosti zmluvy spočiatku aj postupoval v súlade s ustanovením § 213 O. s. p. a v súlade s ods. 2 aj správne aplikoval výnimku z dikcie ods. 1 a vyzval účastníkov konania na vyjadrenie k zistenej skutočnosti absolútnej neplatnosti zmluvy, na ktorú bol povinný z úradnej moci prihliadať aj prvostupňový súd, avšak v samotnom procese rozhodovania už na túto okolnosť neprihliadal, hoci sa jedná o okolnosť ktorá mala podstatný význam pre rozhodnutie vo veci, a na ktorú navyše aj bol povinný prihliadať z úradnej moci a jej nezohľadnenie v procese rozhodovania nesporne malo za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. ...

Krajský súd v Košiciach sa v odôvodnení svojho rozhodnutia nijako nezaoberal tým, prečo v odvolacom konaní najprv postupoval v intenciách zákona a následne sa rozhodol opomenúť tak závažnú okolnosť, ako je absolútna neplatnosť zmluvy a vedome potvrdil žalobcovi priznanie práva na základe neexistujúceho právneho úkonu. ...

Sťažovateľka tvrdí, že odvolací súd nepostupoval procesne správne, keď vedome opomenul svoju povinnosť prihliadať z úradnej moci na jemu známu okolnosť absolútnej neplatnosti zmluvy a v rozpore s touto povinnosťou potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa.

V odvolacom konaní okolnosť absolútnej neplatnosti zmluvy vyšla najavo vlastným šetrením odvolacieho súdu, a preto za daných okolností bol odvolací súd podľa nášho názoru povinný postupovať v procese rozhodovania v súlade s ustanovením § 132 O. s. p. a po následnom vyjadrení účastníkov konania k jeho zámeru aplikovať na daný vzťah právnu normu, ktorá v konaní zatiaľ nebola použitá, mal odvolací súd starostlivo prihliadnúť na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Sme toho názoru, že v takto zistenom novom skutkovom stave veci nebol odvolací súd viazaný ani skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa, a preto mohol a mal aplikovať výnimku z ustanovenia § 213 ods. 1 O. s. p. a súčasne vzhľadom na povinnosť súdov prihliadať na absolútnu neplatnosť právneho úkonu z úradnej moci, nebol viazaný ani výlučne dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 3 O. s. p.).

Za tejto situácie nemôže preto podľa nášho názoru obstať argumentácia krajského súdu z jeho vyjadrenia v ktorej uvádza, že pri rozhodovaní mohol prihliadať len na dôvody odvolania, pričom táto námietka (námietka absolútnej neplatnosti - pozn.) sa medzi odvolacími námietkami nenachádzala. ...

V závere svojho stanoviska k vyjadreniu krajského súdu poukazuje sťažovateľka na to, že podstata podanej ústavnej sťažnosti nespočíva v nespokojnosti sťažovateľky s výrokom odvolacieho súdu, ani v tom, že súd neaplikoval moderačné práva (ústavný súd nie je treťou inštanciou civilného procesu) ale predovšetkým v tom, že krajský súd po zistení okolnosti, na ktorú bol povinný prihliadať z úradnej moci v rámci svojho postupu rozvinul určitý zákonom upravený proces, vyzval účastníkov konania na vyjadrenie, sťažovateľka na výzvu súdu riadne a včas reagovala, avšak napokon odvolací súd celkom odignoroval vlastné zistenie absolútnej neplatnosti zmluvy, svoje vlastné procesné úkony a rovnako aj relevantné procesné úkony samotných účastníkov, pri rozhodovaní neprihliadol na to, čo v konaní vyšlo najavo a ani na to, čo uviedli účastníci konania (§ 132 O. s. p.) a hoci sa jednalo o takú okolnosť, na ktorú bol povinný prihliadať z úradnej moci, a ktorá nepochybne mala významný vplyv na správne rozhodnutie vo veci, v odôvodnení svojho rozhodnutia sa absolútne žiadnym spôsobom ani len nezmienil.“.

11.B Reagujúc na vyjadrenie najvyššieho súdu z 1. júna 2015 (bod 7), sťažovateľka následne dodala, že «... svoje dovolanie neodôvodňovala námietkou „prekvapivosti“ rozhodnutia odvolacieho súdu, ako to sústavne prezentuje Najvyšší súd, ale odňatím práva

konať pred súdom z dôvodu absencie riadneho a najmä presvedčivého odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu. Trváme na tom, že postup súdu, keď účastník konania z odôvodnenia rozhodnutia nemôže ani len dedukovať, prečo súd potvrdil žalobcovi neexistujúce právo uplatňované na základe absolútne neplatnej zmluvy, v dôsledku čoho sa na ňu hľadí ako keby vôbec nebola, nemožno podľa nášho názoru za žiadnych okolností vyhodnotiť ako odôvodnenie zákonné, presvedčivé a splňajúce základné princípy práva na spravodlivý proces.

Sťažovateľka trvá na tom, že chýbajúce odôvodnenie rozsudku o tak podstatnej okolnosti, ako je zistenie absolútnej neplatnosti zmluvy a súčasne priznanie práva z takejto zmluvy žalobcovi na úkor práv druhého účastníka konania, je tak závažným nedostatkom rozhodnutia, že ho nemožno označiť inak, ako arbitrárne a hrubo porušujúce právo účastníka konania na spravodlivý proces.

V odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu chýba odpoveď na najpodstatnejšiu otázku, ktorá bola pre spravodlivé rozhodnutie absolútne základnou a na jej správnom posúdení závisel výsledok sporu, avšak absencia odpovede dovolaciemu súdu v rozhodnutí odvolacieho súdu vôbec nechýba a napriek tomu naďalej tvrdí, že odvolací súd svoje rozhodnutie riadne odôvodnil a preto nie sú splnené podmienky pre prípustnosť dovolania.

Rozhodnutie dovolacieho súdu, v ktorom zase absentuje odpoveď na rovnako podstatnú otázku, prečo podľa jeho názoru odvolací súd mohol, ale nemusel aplikovať na prejednávajúcu vec správnu právnu normu, považuje tento súd za rovnako riadne odôvodnené a odkazuje na posledný ods. na s. 10 s pokračovaním na s. 11., v ktorom dovolací súd reaguje práve na námietku „prekvapivosti“ rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorá ale nikdy nebola sťažovateľkou deklarovaná ako dôvod dovolania (viď. čl. II dovolania: „ODÔVODNENIE PODANIA DOVOLANIA“, s. 4)...

Vo vzťahu k dôvodom dovolania podľa § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. poukazuje sťažovateľka v dovolaní na vadu konania, ktorá podľa jej bázou spočíva v takom procesnom postupe súdu, keď súd vedome opomenul svoju povinnosť prihliadať z úradnej moci na jemu známu okolnosť absolútnej neplatnosti zmluvy a v rozpore s touto povinnosťou potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, ktorý na rozdiel od odvolacieho súdu podľa všetkého nemusel mať o absolútnej neplatnosti zmluvy vedomosť a rozhodoval na základe iného skutkového stavu. V odvolacom konaní už ale okolnosť absolútnej neplatnosti zmluvy vyšla najavo vlastným šetrením odvolacieho súdu, a preto bol odvolací súd podľa nášho názoru povinný

postupovať v procese rozhodovania v súlade s ustanovením § 132 O. s. p. a po následnom vyjadrení sa k jeho zámeru aplikovať na daný vzťah právnu normu, ktorá v konaní zatiaľ nebola použitá účastníkmi konania, mal odvolací súd starostlivo prihliadnuť nie len na všetko, čo vyšlo za konania najavo, ale aj na to, čo uviedli účastníci. Toto procesné pochybenie postupu odvolacieho súdu je podľa nášho názoru takou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, a preto bol dovolací súd povinný prihliadať na túto vadu aj z úradnej moci. ...

Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p., t. j. že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, videla sťažovateľka v tom, že odvolací súd napriek vlastnému zisteniu absolútnej neplatnosti zmluvy síce najprv zahájil postup podľa § 213 ods. 3 O. s. p. a aplikoval výluky z viazanosti skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa (§ 213 ods. 1 O. s. p.), avšak napokon bez akéhokoľvek odôvodnenia od postupu smerujúceho k aplikácii správnej normy a spravodlivého rozhodnutia vo veci upustil a bez akejkoľvek zmienky v odôvodnení rozhodnutia prečo tak postupoval, potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa, a to s vedomím, že daný právny vzťah mal byť posudzovaný podľa úplne inej právnej normy, výsledkom čoho malo podľa všetkého byť práve opačné rozhodnutie, a to zamietnutie žaloby.»

II.

12. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

13. Sťažovateľka namietala porušenie svojich práv (bod 1) napadnutým rozsudkom krajského súdu, ako i napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

14. Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy sú ľudia slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

V zmysle čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

15. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z toho vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

16. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

17. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného

súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

18. Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislé rozhodovanie všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavou a zákonom ustanovenom procesnoprávnom, ako aj hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec súdneho rozhodovania tvoria predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ktoré sú vyvoditeľné z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Všeobecný súd by mal v argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve on má poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov [§ 1 OSP; napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09].

19. Uvedené zásady vzťahov ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci, pričom úlohou ústavného súdu bolo zistiť, či napadnutý rozsudok krajského súdu, ako i napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné.

20. Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že krajský súd vzhľadom na vlastné zistenia týkajúce sa absolútnej neplatnosti zmluvy o garantovanom zabezpečení charterovej leteckej dopravy uzatvorenej podľa § 269 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) dňa 5. apríla 2012 vrátane jej dodatku prílohy č. 1 uzavretej medzi obchodnými spoločnosťami [redacted], a [redacted] [na podklade ktorej sa žalobkyňa obchodná spoločnosť [redacted], návrhom doručeným okresnému súdu 31. decembra 2012 domáhala určenia popretej pohľadávky v celkovej výške 1 924,92 eur z titulu zmluvnej pokuty za nespornú (zistenú) čo do jej pravosti, výšky a vymáhateľnosti, pozn.] (ďalej len „zmluva“), rozvinul ustanovením § 213 ods. 2 OSP upravený zákonný postup, ktorý však následne odignoroval, na ex officio zistenú absolútnu neplatnosť zmluvy, ako aj svoje vlastné procesné úkony a procesné úkony účastníkov konania neprihliadol, v odôvodnení napadnutého rozsudku ich uviesť opomenul, a teda nezaujal k nim žiadne stanovisko, čo ako zákonné a právne správne odobril samotný najvyšší súd v rámci dovolacieho konania, čím spolu s krajským súdom porušil sťažovateľkou označené práva (bod 1).

21. Ústavný súd v úvode poznamenáva, že predmetom zmluvy bolo garantované zabezpečenie charterovej leteckej dopravy osôb a batožiny počas letnej sezóny 2012.

Zmluvu za obchodnú spoločnosť [redacted], podpísal podpredseda predstavenstva [redacted] a za obchodnú spoločnosť [redacted], konateľ spoločnosti [redacted].

22. Z vyjadrení sťažovateľky i obsahu súdneho spisu vyplýva, že predmetnú zmluvu za obchodnú spoločnosť [redacted], podpísal „zabezpečovateľ“ [redacted] (podpredseda predstavenstva, pozn.) tak, že k pečiatkou odtlačenému názvu obchodnej spoločnosti a k svojmu podpisu nepripojil aj uvedenie svojej funkcie.

23. S poukazom na dikciu ustanovenia § 191 ods. 1 Obchodného zákonníka (v zmysle ktorého členovia predstavenstva, ktorí konajú v mene spoločnosti, a spôsob, ktorým tak robia, sa zapisujú do obchodného registra, pozn.) je v súvislosti s konaním menom obchodnej spoločnosti [redacted], v obchodnom registri uvedené:

„Konať a podpisovať v mene spoločnosti vo všetkých veciach je oprávnený predseda predstavenstva a podpredseda predstavenstva vždy samostatne, alebo predseda predstavenstva alebo podpredseda predstavenstva vždy spoločne s členom predstavenstva. Podpisovanie za spoločnosť sa vykoná tak, že k vytlačenému alebo napísanému názvu spoločnosti pripojí predseda predstavenstva, podpredseda predstavenstva resp. člen predstavenstva svoj podpis spolu s uvedením funkcie.“

24. V zmysle ustanovenia § 213 ods. 2 OSP (účinného v čase vydania napadnutého rozsudku a uznesenia, pozn.) ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

25. V dikcii ustanovenia § 213 ods. 2 OSP [toho času ustanovenia § 382 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)] je teda predpísaný postup odvolacieho súdu v prípade, ak sa domnieva, že nárok, ktorý je predmetom konania, treba posúdiť podľa iného ustanovenia právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvého stupňa.

Citovaným ustanovením § 213 ods. 2 OSP sa malo v praxi zabrániť vydávaniu prekvapivých rozhodnutí, keďže Občiansky súdny poriadok stál na zásade predvídateľnosti rozhodnutí súdu, ktorým by predchádzal predvídateľný postup pri konaní a rozhodovaní. Zmyslom zmienenej právnej úpravy bolo a stále aj je predchádzanie „prekvapeniu“ účastníkov konania v prípade možného iného právneho posúdenia veci odvolacím súdom bez toho, aby im bolo umožnené vyjadriť sa k použitiu iného ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce.

26. V kontexte uvedeného ústavný súd poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 210/2009 z 9. júna 2010, v zmysle ktorého *„Ak odvolací súd je názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, je povinný vyzvať účastníka konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadril. Ak tak neurobí, zaťaží konanie vadou v zmysle § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.“*

27. Ústavný súd považuje za nesporné, že krajský súd výzvou z 10. marca 2014 splnil svoju povinnosť a vyzval sťažovateľku s poukazom na ustanovenie § 213 ods. 2 OSP na vyjadrenie z dôvodu, že „... z obsahu spisu odvolací súd zistil, že zmluva č. 06/2012 a príloha č. 1 k uvedenej zmluve, neboli zo strany žalobcu podpísané tak, ako je to uvedené vo výpise z obchodného registra - konanie menom spoločnosti. Pri podpise žalobcu nie je uvedená funkcia.“. Krajský súd sťažovateľke zároveň oznámil, že súd musí na neplatnosť právneho úkonu prihliadnuť, resp. musí z neho vyvodzovať dôsledky aj bez návrhu z úradnej povinnosti, a s ohľadom na uvedené sťažovateľku vyzval na vyjadrenie k možnosti použitia ustanovenia § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) v lehote 10 dní odo dňa doručenia tejto výzvy.

28. Sťažovateľka následne podaním z 28. marca 2014 krajskému súdu s poukazom na rozhodovacu prax najvyššieho súdu, ako i Najvyššieho súdu Českej republiky oznámila, že sa „... sa v plnej miere stotožňuje s právnym názorom odvolacieho súdu, že pre rozhodnutie vo veci samej je nesporne podstatnou okolnosťou posúdenie, či vôbec zmluva, na základe ktorej sa žalobca domáha určenia pravosti pohľadávky prihlásenej do konkurzu vedenom na majetok úpadcu [REDAKOVANÉ]... bola uzavretá platne, osobitne ak sa jedná o jej absolútnu neplatnosť, keďže z absolútne neplatného právneho úkonu sa nemožno úspešne domáhať plnenia. Na absolútnu neplatnosť právneho úkonu je súd povinný prihliadnuť bez ohľadu na to, či táto neplatnosť bola alebo nebola v konaní namietaná účastníkmi konania.“.

29. Krajský súd, ktorý vo veci rozhodoval bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 OSP, následne rozsudkom sp. zn. 2 CoKR 6/2014 z 22. mája 2014 odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa sp. zn. 26 Cbi 17/2012 z 1. októbra 2013 v znení opravného uznesenia sp. zn. 26 Cbi 17/2012 z 27. januára 2014 potvrdil ako vecne správne podľa § 219 OSP, keďže dospel k záveru o jeho správnosti.

O svojich zisteniach o absolútnej neplatnosti posudzovanej zmluvy sa krajský súd v napadnutom rozsudku nezmienil. Rovnako opomenul zmienku o ním vypravenej výzve z 10. marca 2014 (bod 28) a následného vyjadrenia sťažovateľky z 28. marca 2014 (bod 28).

30. Po podaní dovolania zo strany sťažovateľky (ktorá argumentovala neprihliadnutím krajského súdu na absolútnu neplatnosť zmluvy, ktorú krajský súd v rámci odvolacieho konania sám zistil, a absenciu akéhokoľvek odôvodnenia krajského súdu vo vzťahu k zistenej absolútnej neplatnosti, pozn.) najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Obdo 68/2014 z 25. novembra 2014 dovolanie sťažovateľky odmietol a sťažovateľku zaviazal na úhradu trov dovolacieho konania.

K nosnej dovolacej argumentácii sťažovateľky najvyšší súd poznamenal:

«Zamerajúc sa na dovolateľkou tvrdenú procesnú vadu konania podľa § 237 písm. f) O. s. p., dovolací súd prednostne skúmal, či žalovanej nebola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť pred ním konať. K odňatiu jej možnosti konať pred súdom malo podľa jej názoru dôjsť tým, že odvolací súd v rozpore s ust. § 157 ods. 2 O. s. p. riadne neodôvodnil svoje rozhodnutie, keď sa napriek vedomosti o nedostatku zmluvy, ktorá je sankcionovaná absolútnou neplatnosťou, touto okolnosťou v odôvodnení vôbec nezaoberal, naopak, napriek výzve podľa § 213 ods. 2 O. s. p. vzťahujúcej sa na možné použitie ust. § 39 OZ, vydal prekvapivé rozhodnutie. ...

Pokiaľ žalovaná v dovolaní namieta „prekvapivosť“ rozsudku odvolacieho súdu z dôvodu, že napriek výzve podľa § 213 ods. 2 O. s. p. sa v jeho odôvodnení vôbec nevysporiadal s otázkou absolútnej neplatnosti zmluvy č. 06/2012 a jej prílohy č. 1, dovolací súd vo vzťahu k citovanému ustanoveniu uvádza, že jeho cieľom je zabrániť tomu, aby účastníci konaní boli vystavení tzv. „prekvapivým“ rozhodnutiam, a to tým, že pokiaľ je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, je povinný vyzvať účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Vyplývajúc z formulácie tohto ustanovenia, túto možnosť je odvolací súd povinný dať účastníkom vždy, ak uvažuje, že svoje rozhodnutie založí na iných právnych dôvodoch, než ako to urobil súd prvého stupňa. Z uvedeného je zrejmé, že svoju úvahu odvolací súd nie je povinný nakoniec aj zrealizovať, nakoľko ide o jeho predbežný názor, t. j. úvahu o tom, že by sa prejednávajúca vec mohla posúdiť podľa iného právneho predpisu. Preto pokiaľ odvolací súd podľa naznačenej úvahy vyslovenej vo výzve adresovanej účastníkom nerozhodne, nemožno hovoriť o prekvapivom rozhodnutí, pretože inštitút zakotvený v § 213 ods. 2 O. s. p. sa neuplatňuje vo vzťahu k výzve, ale vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvého stupňa. V prejednávanej veci ide o úkon naviac, ktorú skutočnosť však nemožno vyhodnotiť

ako pochybenie postupu odvolacieho súdu. Odvolací súd však prvostupňový rozsudok potvrdil z tých istých dôvodov, ako rozhodol súd prvého stupňa, preto jeho rozhodnutie nemožno považovať za prekvapivé, pretože sa tak nestalo na základe iného právneho predpisu než aké bolo použité v doterajšom súdnom konaní. ...

Vo vzťahu k dovolateľkou vytýkanému dovolaciemu dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p. (tzv. relatívny dovolací dôvod) dovolací súd zdôrazňuje, že tzv. iná vada konania je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Dovolací súd síce naň prihliada z úradnej povinnosti, avšak samotná existencia inej vady konania na založenie prípustnosti dovolania nepostačuje. Je právne relevantná, ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné, o tento prípad však v prejednávanej veci nejde.

Dovolateľka napokon tvrdí, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). ... Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je Najvyšším súdom Slovenskej republiky považované za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesné prípustné dovolanie, zároveň je ale zhodne zastavaný názor, že (ani prípadné) nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov, procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. nie je, pretože (ani prípadným) nesprávnym právnym posúdením veci súd účastníkovi konania realizáciu jeho procesného oprávnenia neznemožňuje. V prejednávanej veci by uvedený dovolací dôvod bolo možné úspešne použiť, len ak by prípustnosť dovolania vyplývala z § 238 O. s. p., v posudzovanom prípade však tomu tak nie je.»

31. Sťažovateľka teda v podstatnom tvrdila (body 22 a 23), že samostatné konanie [REDAKOVANÉ] podpredsedu predstavenstva, ako jedného zo štatutárnych orgánov akciovej spoločnosti [REDAKOVANÉ], bolo priamym konaním právnickej osoby. Pokiaľ však [REDAKOVANÉ] pri uzatváraní a následnom podpisovaní posudzovanej zmluvy podpisovanie za spoločnosť vykonal tak, že k vytlačenému, respektíve napísanému názvu spoločnosti pripojil svoj podpis bez uvedenia svojej funkcie, právnická osoba svojím štatutárnym orgánom nekonala riadne.

Pokiaľ totiž z výpisu z obchodného registra vyplýva určitý spôsob konania štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti, treba ho pri uzatváraní zmlúv dodržať. Ak sa

teda s ohľadom na uvedené v prípade obchodnej spoločnosti pre formu prejavu jej vôle vyžaduje mimo vytlačeného alebo napísaného názvu spoločnosti i podpis konajúceho štatutárneho orgánu spoločnosti spolu s uvedením jeho funkcie, takto ustanovenú formu prejavu je potrebné dodržať.

32. Toto jej tvrdenie (bod 31) síce explicitne z jej podaného odvolania nevyplýva, avšak vyplýva zo samotného priebehu odvolacieho konania, pričom podľa názoru ústavného súdu podstatnou tu je skutočnosť, že samotný odvolací súd – majúci pochybnosť o tejto otázke – autonómne (sám zo svojej vôle) vyzval sťažovateľku, aby sa k tejto záležitosti vyjadrila. V takejto situácii potom názor napadnutých súdov – že keďže sťažovateľka uvedené v odvolaní netvrdila, preto sa opravné súdy nemohli touto otázkou zaoberať – celkom zjavne neobstojí a je nepochybné v rozpore s ústavným vymedzením spravodlivého súdneho konania (procesu).

33. Ústavný súd preto v kontexte už zmieneného zastáva názor, že ak krajský súd výzvou z 10. marca 2014 vyzval sťažovateľku s poukazom na ustanovenie § 213 ods. 2 OSP na vyjadrenie k možnosti použitia ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka a sťažovateľka na túto výzvu krajského súdu vyjadrením z 28. marca 2014 reagovala a s právnym názorom krajského súdu sa stotožnila, v prípade, ak krajský súd následne po doručení vyjadrenia zo strany sťažovateľky dospel k inému právnemu názoru a bez ďalšieho sa už potom otázkou prípadnej absolútnej neplatnosti zmluvy nezoberal ani v samotnom svojom rozhodnutí (jeho odôvodnení), potom sťažovateľke ako účastníčke konania neposkytol rozhodnutie disponujúce atribútmi odôvodneného a celkovo presvedčivého rozhodnutia. Uvedené platí o to viac, ak krajský súd svojou výzvou (§ 213 ods. 2 OSP) u sťažovateľky dôvodne „navodil isté očakávania“ týkajúce sa jeho postupu vo veci vzhľadom na *ex officio* súdom skúmanú otázku prípadnej absolútnej neplatnosti zmluvy. Inak povedané, krajský súd sa mal v odôvodnení napadnutého rozsudku (ktorým potvrdil odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa) primerane vysporiadať tiež s vlastným zistením o ním iniciovanej otázke o možnej absolútnej neplatnosti zmluvy a rovnako neodignorovať zmienku týkajúcu sa nielen vlastných procesných úkonov, ale i relevantných úkonov účastníkov konania.

34. Rovnako podľa názoru ústavného súdu pochybil i samotný najvyšší súd, ktorý dovolanie sťažovateľky odmietol a na nosnú sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky (týkajúcu sa „prekvapivého“ rozhodnutia krajského súdu v dôsledku jeho postupu, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozsudku, pozn.) stroho poznamenal, že „... že svoju úvahu odvolací súd nie je povinný nakoniec aj zrealizovať, nakoľko ide o jeho predbežný názor, t. j. úvahu o tom, že by sa prejednávajúca vec mohla posúdiť podľa iného právneho predpisu. Preto pokiaľ odvolací súd podľa naznačenej úvahy vyslovenej vo výzve adresovanej účastníkom nerozhodne, nemožno hovoriť o prekvapivom rozhodnutí, pretože inštitút zakotvený v § 213 ods. 2 OSP sa neuplatňuje vo vzťahu k výzve, ale vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvého stupňa. V prejednávanej veci ide o úkon navyše, ktorú skutočnosť však nemožno vyhodnotiť ako pochybenie postupu odvolacieho súdu.“.

35. Tento názor dovolacieho súdu podľa názoru ústavného súdu neobstojí a hoci ústavný súd krajským súdom vykonaný „úkon navyše“ nepovažuje sa pochybenie krajského súdu, v kontexte napadnutého rozsudku tento postup navodzuje pochybnosti týkajúce sa vecnej a právnej správnosti, keďže v odôvodnení napadnutého rozsudku sa krajský súd so svojím postupom v konaní (ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozsudku, pozn.) žiadnym náležitým spôsobom nevysporiadal, dokonca sa o ňom v odôvodnení ani len nez zmienil, čím nedbal na celkovú presvedčivosť rozhodnutia a ani na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre účastníkov konania prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade najmä spravodlivé a presvedčivé.

36. V prípade, ak krajský súd dospel k záveru, že nedodržanie spôsobu konania štatutárneho orgánu žalobcu nespôsobuje absolútnu neplatnosť právneho úkonu, na ktorú mal krajský súd prihliadnuť z úradnej moci aj bez námietky účastníka konania, mal sa s tým najmä po tom, ako sťažovateľke doručil výzvu na vyjadrenie (bod 28), v odôvodnení napadnutého rozsudku zaoberať a svoje úvahy odôvodniť tak, aby nevzbudzovali pochybnosti o správnosti jeho rozhodnutia.

37. Ak teda krajský súd nárok žalobkyne mienil posúdiť zhodne s právnym názorom súdu prvého stupňa a nie tak, ako to sťažovateľke „naznačil“ vo výzve z 10. marca 2014

(bod 27), mal neskorší svoj „*odklon v právnom posúdení veci*“ náležite odôvodniť tak, aby jeho postup predchádzajúci vydaniu napadnutého rozhodnutia, ako i rozhodnutie samotné nevzbudzovali u sťažovateľky dôvodné pochybnosti týkajúce sa jeho vecnej, ako i právnej správnosti, a to o to viac, ak svojou výzvou vzbudil u sťažovateľky isté očakávania.

38. Ústavný súd preto rozhodol, že krajský súd napadnutým rozsudkom, ako i najvyšší súd napadnutým uznesením porušili základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

39. Sťažovateľka v sťažnosti namietala i porušenie čl. 12 ods. 1 ústavy, ktorý má však charakter všeobecného ústavného princípu, ktorý sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy (napr. IV. ÚS 70/2011). Keďže citovaný článok neformuluje žiadne konkrétne základné právo ani slobodu účastníčky konania a ani sťažovateľka jeho porušenie napadnutým rozhodnutím krajského súdu bližšie neodôvodnila, ústavný súd sťažnosti v tejto časti nevyhovел (bod 4 výroku nálezu).

40. Ústavný súd zároveň poznamenáva, že sa tvrdením (námietskou) sťažovateľky o porušení čl. 144 ods. 1 ústavy nezaoberal, keďže jeho obsahom nie je žiadne základné právo (III. ÚS 168/07, II. ÚS 152/08, II. ÚS 189/2010). Ústavný súd preto sťažnosti ani v tejto jej časti nevyhovел (bod 4 výroku tohto nálezu).

III.

41. V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

42. V zmysle § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

43. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že napadnutým rozsudkom krajského súdu, ako i napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako i práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo potrebné v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde zároveň rozhodnúť o zrušení oboch napadnutých rozhodnutí a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľky vec vrátiť v zmysle § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku tohto nálezu).

44. Po zrušení oboch napadnutých rozhodnutí a vrátení veci na ďalšie konanie bude krajský súd povinný opätovne rozhodnúť vo veci, pričom bude viazaný právnym názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

45. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní o sťažnosti a ktoré si uplatnila v celkovej výške 592,88 € za štyri úkony právnej pomoci (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti, písomné stanovisko k vyjadreniu krajského súdu a písomné stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu; t. j. 4 x 139,83 € + 4 x režijný paušál á 8,39 €) (bod 11).

46. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd sťažovateľke priznal úhradu trov konania za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2015 (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti, písomné podanie ústavnému súdu z 8. októbra 2015), každý úkon po 139,83 €, k tomu 3 x režijný paušál po 8,39 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky

č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), čo spolu predstavuje sumu 444,66 €.

Za štvrtý úkon ústavný súd úhradu trov konania sťažovateľke nepriznal, pretože jej vyjadrenie z 8. októbra 2015 (bod 11), ktorým zaujala stanovisko tak k vyjadreniu krajského súdu (bod 11.A), ako i najvyššieho súdu (bod 11.B), považoval za jeden úkon právnej služby, nie za dva úkony tak, ako to navrhla samotná sťažovateľka.

47. Priznanú úhradu trov konania sú krajský súd a najvyšší súd povinné solidárne uhradiť na účet obchodnej spoločnosti Advokátska kancelária JUDr. Štefan Prevozňák s. r. o., Kukučínova 108/23, Košice (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku), v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

48. Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016